

Kopulaverbet *vara* som citatmarkör i svenskt ungdomsspråk

Sofie Henricson

Helsingfors universitet och Svenska litteratursällskapet i Finland

Hur talare tar in och återger flera röster i samtal samt hur de markerar att de låter andra röster komma till tals varierar från ett språk och en kultur till en annan. I svenska ungdomssamtal markeras citat ofta med verbet *vara* i kombination med en rad andra element. Trots att *vara* förekommer frekvent som en markör för citat, har just den markören fått överraskande lite uppmärksamhet i tidigare forskning. I denna artikel vill jag inleda arbetet med att fylla detta tomrum.¹

Fokus ligger på direkta citat som markeras med konstruktioner som innehåller verbet *vara*, som t.ex. i följande exempel, där de understreckade anförande satserna *de e ju inte såhär*, *dom e helt att* och *dom va* står före citatet som följer.

- (1) *de e ju inte såhär* åå vicken dålig musik (GSM)
- (2) *dom e helt att* "lilla hanken e de som gäller" (HUSA)
- (3) *dom va* åhå nu *gjorde dom mål* (SPÖK)

För den här studien har jag gått igenom drygt 30 timmar ur tre korpusar, nämligen *Gymnasisters språk- och musikvärldar* (GSM), *Språk och attityder bland helsingforssvenska ungdomar* (HUSA) och delar av min egen språkörkorpus (SPÖK).² Ett stort material med många informanter minskar risken att individuella citatmönster förvränger resultatet.

Trots uppenbara olikheter uppfattar jag de här tre materialen som relativt jämförbara; informanterna är i gymnasieåldern och alla samtal är lediga intervjuaktiga gruppssamtal med en moderator eller samtalsledare.

---

¹ Denna delstudie är anknuten till samarbetsprojektet *Syntax of spoken Swedish and German*. Projektet leds av prof. Jan Lindström i Helsingfors och prof. Peter Auer i Freiburg. Jag vill tacka forskarna inom detta projekt för konstruktiva datasessioner, diskussioner och kommentarer om citatmarkörer i svenskt och tyskt talspråk. Därtill har Jan Lindström tagit sig tid att läsa och kommentera en tidigare version av denna artikel, tack för värdefulla observationer.

² Jag är mycket tacksam för tillgång till jämförelsematerialen GSM och HUSA. Se närmare beskrivning av korpusarna i slutet av artikeln.

Samtalsämnet varierar trots allt; GSM handlar om musik, HUSA främst om fördomar medan språkörkorpusen tematiskt är mer brokig. Dessa material lämpar sig väl som jämförelsematerial även för mitt avhandlingsprojekt, inom vilket jag intresserar mig för skillnader i svenskt ungdomsspråk i Sverige och Finland i allmänhet och för särdrag i språkösvenskt ungdomsspråk i synnerhet. Det finns dock skäl att påpeka att speciellt GSM och HUSA inte på alla punkter motsvarar dagens verklighet, eftersom de är insamlade för cirka tio år sedan.

Definitioner och avgränsningar

Med citat avses i detta sammanhang inte endast återgivning av en annan persons tidigare fällda yttrande, vilket är en alltför snäv gränsdragning för de allra flesta lingvister idag. Citaten ses här i Clark & Gerrigs (1990) anda som en demonstration som avbildar personer mer än den beskriver dem. Citat uttrycker tal, känslor, attityder och andra egenskaper hos den ursprungliga talaren genom orden, men också genom det sätt på vilket citatet framställs. Därför blir en gränsdragning mellan verbala yttranden och andra slags illustrationer konstgjord. En dylik definition av citat i talspråk motiveras även av att illustrationer och verbala anföringar delvis markeras med samma anförande konstruktioner.

Gränsdragningen mellan direkta och indirekta citat kan stundvis vara svår och det är en fråga som väckt en del diskussion bland forskarna (se t.ex. Li 1986). För den här studien har detta trots allt inte berett alltför stora problem. Tanken om att direkta citat utgör ett perspektivbyte från en röst till en annan kan ses som en övergripande princip för gränsdragningen; därtill har ledtrådar som deiktiska element och prosodiska medel gjort de flesta fallen relativt klara. Naturligtvis påträffades även vissa hybridfall, som har lämnats utanför den här studien.

Citatsamlingen har vuxit fram genom att jag lyssnat igenom materialen, läst transkriptionerna och utifrån dem excerperat alla lexikalt markerade direkta citat.³ Denna genomgång har resulterat i en citatsamling på 550 lexikalt markerade direkta citat, av vilka de 126 citat som markerats med konstruktioner där kopulaverbet *vara* ingår diskuteras närmare i denna artikel.

---

³ Studien begränsar sig således till lexikalt markerade citat, vilket samtidigt betyder att jag inte kan uppgive hur stor andel som utgörs av citat utan lexikala anföringsmarkörer.

Enligt SAG (1: 193) uppges kopulaverb som *vara* knappast ha ”någon egen betydelse utöver att vara bärare av aktionsart”. Det här kan ses som en fördel för en citatmarkör, *vara* preciserar t.ex. inte om det är fråga om tanke eller tal. Kopulaverbet *bli* förekommer också i materialet, men inte alls lika frekvent som *vara*: i endast 7 av drygt 550 citatmarkörer ingick *bli* i anföringssatsen.

Tidigare forskning

Citat i samtal har redan länge fascinerat ett antal forskare (t.ex. Tannen 1989, Clark & Gerrig 1990). De första frågeställningarna som togs upp på svenskt håll bestod av diskussioner om grundläggande utgångspunkter, såsom vad citat är samt gränsdragning mellan direkt och indirekt citat (på finlands-svenskt håll t.ex. Londen 1991, Fremer 1998). Citatmarkörer, speciellt sverigesvenska *ba*, har också fått närmare utredningar, bl.a. av Eriksson (1997) och Jönsson (2005). Vilken funktion citaten har i interaktionen diskuteras i många av studierna, såsom i Holšánovás artikel (1998) om hur citaten bidrar till formuleringen av identitet i samtal. I svenskt talspråk har citatstudierna främst gällt ungdomsspråk, och detta bidrag är inget undantag i det avseendet.⁴

Även om det har gjorts en del svenska talspråksstudier i citat, går ingen av dessa mig veterligen närmare in på citatmarkörer som byggs upp kring verbet *vara*. *Vara* nämns eller förekommer dock i vissa studier, t.ex. påträffas följande exempel i ett par artiklar av Nordberg (1984: 20, 1992: 158): *då va ja ju lite sådär då va man ju lite tjejer fy fan så där* (här förenklat). Josephson (1992: 157) tar i en tabell upp ett belägg på citatmarkören *det var*, som anges markera en replik i historia. Fremer (1998) har studerat citat i samma husa-material som används i denna studie, och nämner *vara helt*, *vara sådär* och *vara helt sådär* som frekventa markörer, men i hennes artikel blir det inte relevant att gå närmare in på fördelningen av citatmarkörer i samtalet. I sin studie av *ba* nämner Jönsson (2005) däremot *vara* i några omgångar. Hon räknar in *vara* i gruppen finita verb, som utgör 60 % av citatmarkörerna i hennes material. Eftersom hon inte benar upp gruppen finita verb, vet jag inte

---

⁴ Det betyder trots allt inte att jag utgår ifrån att vuxna inte använder direkta citat eller att de endast använder sig av traditionella anföringsmarkörer – tvärtom vore det välkommet med citatstudier i samtal med vuxna deltagare. Mitt val av ungdomsspråk motiveras helt enkelt av ämnet för min avhandling.

hur stor andel av de finita verben som utgörs av *vara*, men citatmarkören förekommer i några av exemplen. Hon nämner också att *vara* främst markerar illustrerande handlingar.

Översikt över de lexikala citatmarkörerna i materialet

Finita verb är frekventa citatmarkörer i alla tre material – i samklang med tidigare forskning. Om man delar upp gruppen finita verb och ser på enskilda markörer visar det sig att *säga* och *vara* är bland de tre vanligaste markörerna i alla tre material (se tabell 1).

GSM	<i>ba</i> 22 % (59/271)	<i>vara</i> 16 % (44/271)	<i>säga</i> 8 % (22/271)
HUSA	<i>säga</i> 25 % (50/201)	<i>vara</i> 21 % (42/201)	<i>att</i> 15 % (30/201)
SPÖK	<i>vara</i> 50 % (40/80)	<i>säga</i> 13 % (10/80)	<i>att</i> 11 % (9/80)

Tabell 1. De tre vanligaste markörerna i korpusarna GSM, HUSA och SPÖK.

Vara är en mycket frekvent citatmarkör, i varje fall i de här tre materialen. Speciellt markant är *vara* i språkörkorpusen, där vartannat citat markeras med *vara*-konstruktioner. Här är resultaten dock tentativa, eftersom citatsamlingen är avsevärt mindre i språkörmaterialet, varför risk för snedvridning på grund av idiosynkrona drag finns. En påfallande markör i det sverigesvenska materialet är *ba*, medan *att* är kännetecknande för det finlandssvenska materialet.

Citatmarkörer med verbet *vara* – struktur, position och funktion

Den här genomgången bygger på de citatmarkörer med *vara* som jag hittat i de tre materialen, dvs. sammanlagt 126 *vara*-konstruktioner fördelade jämt med 44 belägg i GSM, 42 i HUSA och 40 i SPÖK.

Grundstrukturen utgörs av en nominalfras och verbet *vara* (NP e/va, som i ex. 4) eller i omvänd ordföljd av *vara* och nominalfras (e/va NP, som i ex. 5). Denna struktur kan föregås av ett valbart adverblikt element x (såsom *så*, *sen*, *åsså*, *då*, *nu*). Som verb kan och måste *vara* böjas i tempus, och som citatmarkör förekommer det framförallt i presens och preteritum.

- (4) *sen han va "nej nej inte nu inte"* (SPÖK)
- (5) *så e de vi åker upp å pratar me Refused* (GSM)

Denna grundstruktur är den mest minimala formen som citatmarkörer med verbet *vara* kan anta, men i de allra flesta fallen utvidgas grundstrukturen till höger. För de finlandssvenska citaten är utvidgningar som *att*, *så där att*, *så där*, *helt*, *helt så där att* vanliga, medan grundstrukturen i GSM framförallt expanderas högerut med bl.a. *så här*, *liksom*, *bara*, *typ* och *så himla*. Exempel på citatmarkörer där grundstrukturen utvidgas med högerexpansioner ges i (6) och (7).

- (6) *de va att du ger poäng åt mej så ger ja poäng åt dej å* (SPÖK)
 (7) *nu e de så himla ha va lyssnar då på ja lyssnar på goatrance* (GSM)

Citatmarkörer har överlag visat sig föregå själva citatet i svenskt talspråk, vilket även stämmer in på den här *vara*-samlingen, där alla citatmarkörer är framförställda. Därtill har vissa citat även fått en efterställd markör, en slags avmarkerare av citat, såsom *liksom*, *typ*, (*å*) *så där/så här/så*. I ett exempel (8) förekommer en *vara*-konstruktion såväl i framförställd som i efterställd position.

- (8) *de e ju liksom inte så att a den här låten aha e den ny ja tycker de s- ja de låter som har jag hört förut de de e ju inte rik- de e ju inte så* (GSM)

Det finns vissa påfallande skillnader mellan de tre materialen, varav ett gäller tempus. I GSM är 93 procent av beläggen i presens, medan mer än hälften tvärtom är i preteritum i de finlandssvenska korpusarna. Tendensen att välja preteritum är starkast i språkörkorpusen, med 65 % i den mot 57 % i HUSA. Ett annat särdrag i GSM-materialet är att en stor del (83 %) av *vara*-konstruktionerna har det formella subjektet *det* som subjekt i anföringssatsen, medan det är mycket ovanligare i de finlandssvenska samlingarna (HUSA 19 %, SPÖK 8 %). Även här blir skillnaderna tydligast mellan språkörkorpusen och göteborgssamtalen.

Att talarna i GSM vanligtvis väljer en *vara*-konstruktion där grundkonstruktionen består av verbet i presens och det formella subjektet *det* har troligen en koppling till att *vara*-konstruktionerna i det här materialet framförallt markerar citat som illustrerar hur något är generellt sett. För detta syfte ter sig *det är*-konstruktioner med formellt subjekt och presens som ett naturligt val, såsom i (9). De finlandssvenska citatmarkörerna med *vara* används däremot i större utsträckning i samband med någon form av berättelser, där citatet illustrerar hur en viss, uttalad, person uppges ha *varit* vid en viss tidpunkt, såsom i (10).

- (9) *de e såhär å "ouesch tsk (.) va gör dom"* (GSM)
 (10) *vi va alla sådä: "nej nej vi måst göra projekt"* (SPÖK)

I en sådan, ofta narrativ, interaktionell kontext är preteritum ett naturligt val, även om också presens kan användas (Eriksson 1997: 118). Att välja det formella subjektet *det* skulle däremot kunna försvaga berättelsens dramatik.

Materialen skiljer sig även åt ifråga om vilka element som grundkonstruktionen utvidgas med: *typ* och *himla* förekommer i första hand i GSM, medan *helt* (ensam eller i kombinationer) framförallt framträder som en finlandssvensk expansion.⁵ *Att*, *så där att* och *liksom* är utvidgningar av grundkonstruktionen som förekommer i alla material, men de två första är mer frekventa i de finlandssvenska beläggen. Bland de efterställda markörerna är *liksom* vanlig i alla material, medan *typ* endast förekommer i GSM och *att liksom* och omvänt *liksom att* endast hittas i de finlandssvenska materialen. Här är det dock skäl att minnas att GSM och HUSA är insamlade för ett antal år sedan.

En närmare granskning av de citat som markerades med *vara*-konstruktioner gav följande resultat:

a) tal/tanke ⁶ :	GSM: 29 %	HUSA: 93 %	SPÖK: 87,5 %
b) illustration:	GSM: 71 %	HUSA: 5 %	SPÖK: 10 %
c) känsla:	GSM: 0 %	HUSA: 2 %	SPÖK: 2,5 %

Procenttalen ovan visar tydligt att *vara*-konstruktionerna används på olika sätt i de här materialen. I GSM markerar *vara*-konstruktionerna främst illustrerande citat, medan de finlandssvenska informanterna framförallt använder *vara*-konstruktioner som en markör för mer regelrätta anföringar, dvs. tal och tankar.

⁵ Här kan det nämnas att finskan har en liknande utvidgning i *ihan*, även om det naturligtvis inte antyder ett nödvändigt samband. Ekberg (2007: 73–75) har t.ex. lagt märke till att *helt* i Malmöningdomars svenska talspråk visar tecken på att utvecklas från ett gradadverbial till ett pragmatiskt förstärkningsuttryck, som kan fungera som en subjektiv markör för 'hög grad'.

⁶ I motsats till verb som *säga* och *tänka* låter *vara* bli att precisera om citatet någonsin yttrats av någon. Kontexten kan naturligtvis avgöra om det är fråga om tanke eller tal, men eftersom det inte alltid är fallet och denna ambivalens även kan uppfattas som en av fördelarna och kännetecknen för citatmarkören *vara*, har jag valt att inte försöka dela in tanke och tal i olika grupper.

Det här avspeglas även i den form konstruktionen får. GSM-informanterna föredrar formellt subjekt och presensformer, där citatet illustrerar att en viss typ av människor *vanligen är* (i presens) på ett visst sätt, medan de finlandssvenska informanterna talar om specifika aktörer, *han, hon, den där mannen*, som *i en viss situation var* (i preteritum) på ett visst sätt.

Dessa resultat bör dock tolkas med reservation. Temat kan nämligen också ha en inverkan på att skillnaderna blir så tydliga. I GSM är deltagarna starkt inriktade på en beskrivande verksamhet, de talar om musik och människor som lyssnar på musik, medan HUSA och SPÖK innehåller fler berättelser. Samtidigt är skillnaderna mycket påfallande och får även stöd av Jönssons kommentarer om *vara* i sverigesvenska sammanhang, då hon ser en förbindelse mellan anföringssatser med *vara* och illustrativa citat (Jönsson 2005: 99). Denna koppling kan inte anses vara kännetecknande för de finlandssvenska materialen.

Parallella konstruktioner i andra språk

Det verkar finnas behov för en citatmarkör som inte särskiljer mellan tanke och tal, då det finns parallella konstruktioner även i andra språk. I boken *Referointi ja moniäänisyys* (Haakana & Kalliokoski 2005) behandlas det finska *olla*-verbet som citatmarkör i bidrag av bl.a. Markku Haakana, Hanna Lappalainen och Sara Routarinne. Enligt dessa forskare kan *olla*-verbet förekomma i kombinationer som *olla silleen*, *olla ihan*, *olla niinku*, *olla silleen ihan niinku* och tenderar att vara speciellt frekvent bland unga kvinnor.

I engelskan har citatmarkören *be like* studerats ända sedan den först upptäcktes i början av 1980-talet (nyligen t.ex. av Buchstaller 2006). Senare har även andra *be*-konstruktioner börjat dyka upp i artiklarna, bl.a. *be all*, *be all like* (nyare upptäckt av Waksler 2001) *be just* (enstaka belägg i Tagliamonte & D'Arcy 2004) och endast *be* (Clark & Gerrig 1990 uppger sig ha funnit många belägg på endast *be*). Även *be like that* förekommer i Skottland (Macaulay 2001).

I tyskan förekommer *und er so* som citatmarkör. Golato (2000) ser denna markör som en parallell konstruktion till *be like*, även om inget verb ingår i den tyska konstruktionen. Ett argument för att se *und er so* som en parallell konstruktion till *be like* grundar sig på Romaine & Langes (1991) förslag om att rötterna till *be like* kan spåras till *like*, till vilken *be* har tillagts för att

undvika verblöshet – det tyska talspråket kunde då tänkas vara mer tolerant mot verblöshet och kunna acceptera även *und er so*, utan att behöva inflika ett *sein*.

Ba är en citatmarkör som ibland tas upp som en svensk motsvarighet till den här typen av konstruktioner. Funktionellt sett täcker *ba* troligen delvis samma fält som motsvarande citatmarkörer med det engelska verbet *be*, men det finns enligt mig även skäl att notera citatmarkörer med verbet *vara* som en motsvarighet till engelskans *be* (t.ex. följt av *like*).

Vara-konstruktionerna är parallella markörer som bevisligen förekommer frekvent (i varje fall i ungdomssamtal) i svenskt talspråk och alltså är en resurs som talarna har tillgång till. Citatmarkörer med *vara* uppvisar såväl funktionell som strukturell analogi med parallella konstruktioner i andra språk och utgör ordagranna motsvarigheter av dessa strukturer som i likhet med andra citatkonstruktioner med verb kan och måste böjas i tempus.

Några sammanfattande exempel

I tabell 2 finns två karakteristiska exempel ur varje delmaterial. Exempel 11 och 12 är tagna ur GSM, 13 och 14 ur HUSA och 15 och 16 ur SPÖK.

KONNEKTIV	CITATMARKÖR		CITAT	SLUTMARKÖR
	BASKONSTRUKTION	EXPANSION		
11. så	<i>e de</i>	<i>typ</i>	"aaaahhh"	
12.	<i>de e</i>	<i>liksom lite</i>	<i>yeah yeah</i>	<i>du vet såna grejer</i>
13. så	<i>han v- va</i>	<i>helt</i>	<i>eh hej</i>	
14. sen	<i>va han</i>	<i>sådä att</i>	<i>papperskorg (-) aj ja</i>	
15.	<i>ja va</i>	<i>ba: sådä</i>	<i>alltså på vilket sätt</i>	<i>liksom</i>
16. så	<i>va han</i>	<i>sen att</i>	<i>hh den dä .hh ja att den dä lordibiisin blir ba: bättre å bättre nä man *lyssna: på den*</i>	

Tabell 2. Sammanfattande exempel ur GSM, HUSA och SPÖK.

Citationshelheten har delats in i fält som kan, men inte behöver fyllas. Ofta förenas citationshelheten med den föregående samtalssekvensen med en konnektiv. Därefter signalerar talaren att ett citat planeras, då den minsta möjliga *vara*-markören består av baskonstruktionen, som dock ofta expanderas högerut. Sedan följer citatet, som ibland yttras med förställd röst. Efter citatet kan talaren även införa en slutmarkör, som kan ha många olika

funktioner, bl.a. modifiera citatet, signalera hur citatet kan tolkas eller också fungera som en gränsmarkör mellan citat och efterföljande sekvens.

I de två första exemplen från Göteborg utgörs baskonstruktionerna av verbet i presens och det formella subjektet *det*. I det första exemplet föregås baskonstruktionen av en konnektiv, *så*. I bägge exemplen utvidgas baskonstruktionen till höger, med för sverigesvenskan typiska tillägg som *typ* och *liksom lite*. I det första exemplet är citatet klart illustrerande och inget lexikalt element ingår. I det andra utgörs citatet av det engelska *yeah yeah*, som inte ger sig ut för att vara yttrat vid ett visst tillfälle. Citatet i exempel 12 avmarkeras med *du vet såna grejer*.

De övriga exemplen är tagna ur de finlandssvenska korpusarna. Baskonstruktionen utgörs här av *vara* i preteritum och citatet tillskrivs en viss person, i de här fallen *han* och *jag*. I det helsingforsiska materialet är det vanligare att en annan person tillskrivs citatet, medan språkörkorpusen uppvisar en ganska jämn fördelning mellan citat i första person och i tredje person. Typiska högerexpansioner finns i alla fyra exempel, *helt, sådä: att, ba: sådä: och sen att*. Själva citatet utgörs av vad någon uppges ha sagt eller tänkt vid ett visst ögonblick, och i exempel tre avmarkeras citatet med *liksom*.

Avsikten med denna artikel har varit att studera hur *vara* används som en citatmarkör i ungdomars svenska talspråk samt att beskriva den språkliga struktur som citatmarkörer med *vara* antar. Detta har gjorts parallellt med en ansats att jämföra bruket mellan tre regionala varieteter, nämligen svenska ungdomssamtal i Göteborg, Helsingfors och på svenska språköar i Finland. I min avhandling kommer flera språkösamtal att inkluderas, analysen att fördjupas och kopplingen till finskt samtalsspråk att diskuteras vidare.

Litteratur

- Buchstaller, Isabelle (2006) Diagnostics of age-graded linguistic behaviour: The case of the quotative system. I: *Journal of Sociolinguistics* 10/1. S. 3–30.
- Clark, Herbert H. & Gerrig, Richard J. (1990) Quotations as demonstrations. I: *Language* Vol. 66, No. 4. S. 764–805.
- Ekberg, Lena (2007) ”... *sån svensk å blond å sånt du vet*.” Lexiko-grammatiska drag i Malmöungdomars talspråk. I: Lena Ekberg (red.), *Språket hos ungdomar i en flerspråkig miljö i Malmö*. Lund: Lunds universitet. S. 48–77.
- Eriksson, Mats (1997) *Ungdomars berättande. En studie i struktur och interaktion*. Uppsala: Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet.

- Fremer, Maria (1998) *Så va ja helt @UÄ:::@*. Dramatiserade sekvenser i ungdomsamtal. I: Hanna Lehti-Eklund, Merete Mazzarella & Mirja Saari (red.), *Samtalsstudier*. S. 57–70.
- Golato, Andrea (2000) An innovative German quotative for reporting on embodied actions: Und ich so/und er so ‘and I’m like/and he’s like’. I: *Journal of Pragmatics* 32. S. 29–54.
- Haakana, Markku (2005) Sanottua, ajateltua ja melkein sanottua. Puheen ja ajatusten referointi valituskertomuksissa. I: Haakana, Markku & Kalliokoski, Jyrki (red.), *Referointi ja moniäänisyys*. Helsingfors: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. S. 114–149.
- Holšánová, Jana (1998) Att byta röst och rädda ansiktet. Citatanvändning i samtal om »de andra». I: *Språk & stil* 8. S. 105–133.
- Josephson, Olle (1992) Folkrorelser och berättarstil. I: Staffan Hellberg m.fl. (utg.), *Svenskans beskrivning* 19. Lund : Lund University Press. S. 152–163.
- Jönsson, Linda (2005) Tal i tal. Grammatiska konstruktioner av anföring i tonårsflickors samtal. I: Jan Anward & Bengt Nordberg (red.), *Samtal och grammatik. Studier i svenskt samtalsspråk*. Lund: Studentlitteratur. S. 89–108.
- Lappalainen, Hanna (2005) Referointi ja variaatio. Sitaatit yksilöllisen variaation kuvastimina ja resursseina. I: Haakana, Markku & Kalliokoski, Jyrki (red.), *Referointi ja moniäänisyys*. Helsingfors: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. S. 150–186.
- Li, Charles N. (1986) Direct speech and indirect speech: A functional study. I: Florian Coulmas (red.), *Direct and indirect speech*. Berlin: Mouton.
- Londen, Anne-Marie (1991) Sori nu att ja här i snagakön talar svenska. I: Sigurd Fries m.fl. (utg.), *Stilistik och finlandssvenska: en samling artiklar tillägnade Birger Liljestränd den 25 juni 1991*. Skrifter utgivna av Institutionen för nordiska språk vid Umeå universitet. S. 112–125.
- Macaulay, Ronald (2001) *You’re like ‘why not?’* The quotative expressions of Glasgow adolescents. I: *Journal of Sociolinguistics* 5/1. S. 3–21.
- Nordberg, Bengt (1984) Om ungdomars samtalsstil. Några preliminära iakttagelser. I: *Nysvenska studier* 64. S. 5–27.
- Nordberg, Bengt (1992) Onomatopoetiska uttryck och ungdomars samtalsstil. I: Siv Strömqvist (red.), *Tal och samtal*. Lund: Studentlitteratur. S. 150–176.
- Romaine, Suzanne & Lange, Deborah (1991) The use of like as a marker of reported speech and thought: a case of grammaticalization in progress. I: *American Speech* 66. S. 227–279.
- Routarinne, Sara (2005) Keskustelupuheen johtolauseiden kielioppia. I: Haakana, Markku & Kalliokoski, Jyrki (red.), *Referointi ja moniäänisyys*. Helsingfors: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. S. 83–113.
- Tagliamonte, Sali & D’Arcy, Alex (2004) *He’s like, she’s like*: The quotative system in Canadian youth. I: *Journal of Sociolinguistics* 8/4. S. 493–514.
- Tannen, Deborah (1989) *Talking voices. Repetition, dialogue, and imagery in conversational discourse*. Studies in Interactional Sociolinguistics 6. Cambridge: Cambridge University Press.
- Waksler, Rachelle (2001) A new *all* in conversation. I: *American Speech*, Vol. 76, No. 2, Summer 2001. S. 128–138.

Material

GSM: Material insamlat för projektet Gymnasisters språk- och musikvärldar 1997–1999. Gymnasistgrupper lyssnar på och diskuterar musik under Karolina Wirdenäs ledning. Institutionen för svenska språket och Institutionen för musik- och filmvetenskap vid Göteborgs universitet. Se närmare beskrivning i Karolina Wirdenäs, 2002: Ungdomars argumentation. Om argumentationstekniker i gruppsamtal. Göteborg.

HUSA: Material insamlat för projektet *Språk och attityder bland helsingforssvenska ungdomar* 1994–1995. Gruppintervjuer med ungdomar i gymnasieålder under ledning av Charlotta af Hällström. Institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur vid Helsingfors universitet samt Forskningscentralen för de inhemska språken. Se närmare beskrivning i Jamima Löfström, 1995: Språk och attityder bland helsingforssvenska ungdomar: en projektpresentation. I: Svenskan i Finland 3, red. av Mirja Saari och Jan Lindström. S. 116–123. Helsingfors.

SPÖK: Ungdomssamtal på svenska språköar i Finland. Lediga gruppsamtal med gymnasister i Kotka och Björneborg. Material insamlat bland gymnasister 2001/2006 av Sofie Henricson.

Transkriptionsnyckel

MEN högre volym, °men° lägre volym, men emfas, ”men” förställd röst, *men* sägs med skratt i rösten, ♪men♪ sägs sjungande, #men# knarrig röst, .men sägs under inandning, <men> långsammare tempo, >men< snabbare tempo, me- hörbart avbrott, jā:å legatouttal, a: förlängt ljud, mt smackande ljud, ts klickande tungljud, hh utandning, .hh inandning, (0.6) paus mätt i tiondels sekunder, (.) mikropaus, [anger var en överlappning börjar,] anger var en överlappning slutar, (-) ohörbart tal, (men) osäker transkription, ((skrattar)) transkriberarens kommentar.